

የሰበር መ/ቁጥር 33760
መጋቢት 18 ቀን 2000 ዓ.ም

ዳኞች፡- ዓብዱልቃድር መሐመድ

መስፍን እቁበየናስ

ታፈሰ ይርጋ

መድህን ኪርስ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች፡- 1. ሐጂ ታጁ ለገሠ ቀረቡ።

2. መሬም መሐመድ

ተጠሪ፡- የጎንደር ከተማ የመሀል አራዳ ቀበሌ አስተዳደር ነገረ ፈጅ

ፈረደ ሀይለማርያም

መዝገቡ የተቀጠረው ለምርመራ ነበር። መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍርድ

መዝገቡ የቀረበው የአማራ ብሔራዊ ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት በይግባኝ መዝገብ ቁጥር 11731 መስከረም 6 ቀን 2000 ዓ.ም. የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ስለሆነ ይታረምልኝ በማለት አመልካቾች ኅዳር 2 ቀን 2000 ዓ.ም. በተጻፈ የሰበር አቤቱታ ስላቀረቡ ነው። የክርክሩ መነሻ በአፈፃፀም የባልና የሚስት የጋራ ንብረት ክፍፍል በሚደረግበት ሁኔታ ላይ ያተኮረ ነው።

ከዚህ ክርክር አንደኛ አመልካች የሆኑት ሀጂ ታጁ ለገሠ በሁለተኛ መልስ ሰጭ እና ወ/ሮ ሀዋ መሐመድ ጋር በጋብቻ ሲኖሩ የጋራ ንብረት አፍርተዋል። አንደኛው አመልካች ከወ/ሮ ሀዋ መሐመድ ጋር የነበራቸው ጋብቻ በፍች ሲፈርስ የጋራ ንብረታቸውን እንዲካፈሉ ከተሰማሙ ባልና ሚስት ከቀበሌ በተከራዩት ቤት ላይ ያላቸው የንግድ ድርጅት ተካፍለው ኑሯቸውን እንዲመሩ ወስኗል። ይህንንና ሌሎች የጋራ ንብረቶችን ለማካፈል

ለወ/ሮ ሀዋ መሐመድ የአፈፃፀም ከሳሽነት የአፈፃፀም መዝገብ ተከፍቶ አፈፃፀሙ በሂደት ላይ እያለ ተጠሪው ቤቱ የቀበሌ 02 በመሆኑ ባልና ሚስቱ ንብረታቸው ያልሆነውን ሊካፈሉ አይገባም በማለት ለጎንደር ከተማ ወረዳ ፍርድ ቤት መቃወሚያ አቅርቦ ፍርድ ቤቱ የንግድ ድርጅቱ የባልና የሚስት የጋራ ንብረት ነው። ቤቱን አስመልክቶ የተከራይ መብት ነው ያላቸው ስለዚህ ተቃውሞው ተገቢ አይደለም በማለት ብይን ሰጥቷል። ይህንን አውቀውም ተጠሪው ለከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ አቅርቦ የወረዳውን ፍርድ ቤት ውሳኔ አጽንቷል።

ተጠሪው ይህንን በመቃወም ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ አቅርቦ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ቤቱ የቀበሌ ስለሆነ የንግድ ድርጅቱን ሸቀጥና ዕቃ ባልና ሚስቱ እንዲካፈሉ በማለት የወረዳውና የከፍተኛው ፍርድ ቤት የሰጡትን ውሳኔዎች ሽርአቸዋል። አመልካች ይህንን ውሳኔ በመቃወም ባለቤቱ የነበረችው ወ/ሮ ሀዋ መሐመድ በእኔ ስም ከማዘጋጃ ቤት በተከራየሁት ቤት ላይ የነበራትን ድርጅት ከሌላው ንብረት ጋር ተካክሶ የተካፈለች ሲሆን በእሷ ስም ከቀበሌ በተከራየነው ቤት ያለን የንግድ ድርጅት እኔ ልትካፈል አይገባም መባሉ ተገቢ አለመሆኑና ቀበሌውም በዚህ ጉዳይ ተከራካሪ የሚሆንበት ሁኔታ ስለሌለ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ስለሆነ ይሻርልኝ በማለት ጠይቀዋል።

የተጠሪ ተወካይ በበኩሉ ቤቱ የቀበሌ ቤት ሆኖ እያለ እንደባልና እንደ ሚስት የጋራ ንብረት ተቆጥሮ ይካፈሉ ቤቱን ለኢንሸትመንት ስለሚፈለግ የጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የለበትም በማለት ተከራክሯል። አመልካቾች የመልስ መልስ አቅርበዋል።

የክርክሩ አመጣጥና በመዝገቡ የተደረገው ክርክር ከላይ የተገለፀው ሲሆን አኛም መዝገቡን መርምረናል። መዝገቡን እንደመረመርነው የአንደኛው አመልካች ሚስት በነበሩት በወ/ሮ ሀዋ መሐመድ ስም የነበረው የንግድ ድርጅት የሚካሄድበት ቤት የቀበሌ ንብረት አንደሆነና የኪራይ ውል

ከቀበሌ 02 የተያያዘ መሆኑ ክርክር አልተነሣበትም። የወረዳ ፍርድ ቤትም ሆነ የከፍተኛ ፍርድ ቤት አመልካቾች እና ወ/ሮ ሐዋ መሐመድ የቀበሌ የሆነውን ቤት ለሁለት ተካፍለው የባለቤትነት መብት ያግኙ የሚል ትዕዛዝ አልሰጡም።

በሌላ በኩል የወረዳና የከፍተኛ ፍርድ ቤት የጋራ የሆነውና የተጠሪው የሆነውን ቤት በኪራይ ይዘው እየሰሩበት ያለው የንግድ ድርጅት እንዲካፈሉ መወሰኑ ተጠሪውን መብትና ጥቅም የሚነካ አይደለም። ተጠሪው ፍርድ ቤቶቹ በሰጡት ውሳኔ መሰረት የንግድ ድርጅቱ ሲከፈል የቤቱን መሰረታዊ ይዘትና ዋጋ ላይ ከፍተኛ የሆነ ጉዳት ያደርግል የሚል ክርክር አላቀረበም። ድርጅቱ መከፈል የማይቻል ሲሆን አመልካቾችና ወ/ሮ ሃዋ መሐመድ የንግድ ድርጅቱን እንዳለ በመሸጥ ዋጋውን እንዲካፈሉ ለማድረግ የሚያበቃ ምክንያት ከመሆኑ ውጭ ተጠሪውን ከወረዳ ጀምሮ እስከ ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ድረስ ክርክር እንዲያቀርብ ምክንያት ሊሆን የሚችል መሰረታዊ ጉዳይ አይደለም።

የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የንግድ ድርጅቱ የሚከናወንበት ቤት የቀበሌ ስለሆነ ባልና ሚስቱ ንብረቱንና እቃውን ነው የመካፈል መብት ያላቸው በማለት የሰጠውን ውሳኔ አንድ የንግድ ድርጅት በንግድ መደብርነት በውስጡ አካትቶ የሚይዛቸው ነገሮች በውስጡ ከተቀመጡት ሽቀጦችና እቃዎች የማይወሰን እንደሆነ በተለይ በንግድ ህጉ አንቀጽ 127 ንኡስ አንቀጽ 2 በንግድ መደብር የንግድ ቤቱ ስም የሚነገድበት የተለያየ የንግድ ማስታወቂያ የንግድ ስራ የሚያከናውንባቸው ቤቶች የመከራየት መብት የሚያጠቃልል መሆኑን ሳይያዝብ የተሰጠና መሰረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል። በመሆኑም የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የንግድ ድርጅት ማካፈል ማለት የንግድ ድርጅቱን ካፒታል እና በውስጡ ያሉ እቃዎች ከመካፈል ውጭ የንግድ ድርጅቱ የሚከናወንበት ቤት ላይ ያላቸውን

የኪራይ መብት አይጨምርም በማለት የሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የህግ ስህተት አለበት በማለት ፍርድ ሰጥተናል።

ው ሣ ኔ

1. የአማራ ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 11731 መስከረም 6 ቀን 2000 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ ተሸሯል። ግልባጩ ይተላለፍ።
2. የአማራ ክልል የጎንደር ወረዳ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 04996 ግንቦት 10 ቀን 1998 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ እና የስሜን ጎንደር ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 15566 ጥር 22 ቀን 1999 ዓ.ም የሰጡት ውሳኔ ፀንቷል። ይፃፍ።
3. በዚህ ፍርድ ቤት ያወጡት ወጭ ግራ ቀኙ ለየራሳቸው ይቻቻሉ። ይህ ፍርድ መጋቢት 18 ቀን 2000 ዓ.ም በሙሉ ድምጽ ተሰጠ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ነ/ዓ